

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Кафедра загальної і клінічної фармакології та фармакогнозії

ЗАТВЕРДЖУЮ

Проректор з науково-педагогічної роботи

Едуард БУРЯЧКІВСЬКИЙ

01 вересня 2023 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«ПСИХОЛОГІЯ СПІЛКУВАННЯ»
(денна форма навчання)

Рівень вищої освіти: другий (магістерський)

Галузь знань: 22 «Охорона здоров'я»

Спеціальність: 226 «Фармація, промислова фармація»

Освітньо-професійна програма: Фармація, промислова фармація

Програму складено на основі освітньо-професійної програми «Фармація, промислова фармація», підготовки фахівців другого (магістерського) рівня вищої освіти зі спеціальності 226 «Фармація, промислова фармація» галузі знань 22 «Охорона здоров'я», затвердженою Вченою Радою ОНМедУ (від 29.06.2023, протокол №8).

Розробники:

завідувач кафедри, д.мед.н., проф. Рожковський Я.В.

старший викладач, к.мед.н. Богату С.І.

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри фармакології та фармакогнозії

Протокол № 1 від 28.08.2023 р.

Завідувач кафедри д.мед.н., проф.

Ярослав РОЖКОВСЬКИЙ

Погоджено із гарантом ОПП

Ліана УНГУРЯН

Схвалено на засіданні предметної циклової комісії з фармацевтичних дисциплін ОНМедУ

Протокол № 1 від 29.08.2023 р.

Голова предметної циклової методичної комісії

з фармацевтичних дисциплін ОНМедУ

Наталія ФІЗОР

Переглянуто та затверджено на засіданні кафедри

Протокол № ____ від “ ____ ” _____ 20__ р.

Завідувач кафедри _____

(підпис)

(Ім'я ПРІЗВИЩЕ)

Переглянуто та затверджено на засіданні кафедри

Протокол № ____ від “ ____ ” _____ 20__ р.

Завідувач кафедри _____

(підпис)

(Ім'я ПРІЗВИЩЕ)

1. Опис навчальної дисципліни:

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, спеціалізація, рівень вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни
Загальна кількість: Кредитів – 3 Годин – 90 Змістових модулів – 10	Галузь знань: 22 «Охорона здоров'я»	<i>Денна форма навчання</i>
		<i>Рік підготовки: II</i>
	Спеціальність: 226 «Фармація, промислова фармація»	<i>Семестр: III</i>
		<i>Лекції – 0 годин</i>
		<i>Семінарські – 0 годин</i>
		<i>Практичні – 30 годин</i>
		<i>Самостійна робота – 60 годин</i>
Рівень вищої освіти: другий (магістерський)	<i>у т.ч. індивідуальні завдання – 0 годин</i>	
	<i>Форма підсумкового контролю – диф.залік</i>	

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета: формування професійних комунікативних знань, вмінь та навичок як складової професійної компетентності фахівця.

Завдання:

- сформувати у студентів знання базових категорій і понять психології спілкування, основних методів дослідження міжособистісної взаємодії;
- розкрити сутність ділового спілкування та особливостей спілкування і міжособистісної взаємодії у професійній та діяльності;
- сприяти оволодінню студентами вміннями та навичками побудови і ведення конструктивного комунікативного процесу у професійній діяльності та повсякденному житті.

Процес вивчення дисципліни спрямований на формування елементів наступних компетентностей:

- ІК – Здатність розв'язувати складні задачі і проблеми у певній галузі професійної діяльності або у процесі навчання, що передбачає проведення досліджень та/або здійснення інновацій та характеризується комплексністю та невизначеністю умов та вимог.

- ЗК01. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу, вчитися і бути сучасно навченим.
- ЗК02. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.
- ЗК03. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.
- ЗК05. Здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт.
- ЗК06. Здатність працювати в команді.
- ЗК08. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.
- ЗК09. Здатність використовувати інформаційні та комунікаційні технології.
- ЗК10. Здатність діяти соціально відповідально та свідомо.
- ЗК11. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.
- ЗК13. Здатність виявляти ініціативу та підприємливість.
- ФК01. Здатність інтегрувати знання та розв'язувати складні задачі фармації у широких або мультидисциплінарних контекстах.
- ФК02. Здатність збирати, інтерпретувати та застосувати дані, необхідні для професійної діяльності, здійснення досліджень та реалізації інноваційних проєктів у сфері фармації.
- ФК25. Здатність продемонструвати та застосовувати у практичній діяльності комунікативні навички спілкування, фундаментальні принципи фармацевтичної етики та деонтології, що засновані на моральних зобов'язаннях та цінностях, етичних нормах професійної поведінки та відповідальності відповідно до Етичного кодексу фармацевтичних працівників України і керівництв ВООЗ.

Програмні результати навчання (ПРН):

- ПРН03. Мати спеціалізовані знання та уміння/навички для розв'язання професійних проблем і задач, у тому числі з метою подальшого розвитку знань та процедур у сфері фармації.

- ПРН04. Вільно спілкуватися державною та англійською мовами усно і письмово для обговорення професійних проблем і результатів діяльності, презентації наукових досліджень та інноваційних проєктів.
- ПРН09. Формулювати, аргументувати, зрозуміло і конкретно доносити до фахівців і нефахівців, у тому числі до здобувачів вищої освіти інформацію, що базується на власних знаннях та професійному досвіді, основних тенденціях розвитку світової фармації та дотичних галузей.
- ПРН24. Проводити професійну діяльність у соціальній взаємодії оснований на гуманістичних і етичних засадах; ідентифікувати майбутню професійну діяльність як соціально значущу для здоров'я людини.
- ПРН26. Аргументувати інформацію для прийняття рішень, нести відповідальність за них у стандартних і нестандартних професійних ситуаціях; дотримуватися принципів деонтології та етики у професійній діяльності. ПРН27. Виконувати професійну діяльність з використанням креативних методів та підходів. ПРН28. Здійснювати професійне спілкування державною мовою, використовувати навички усної комунікації іноземною мовою, аналізуючи тексти фахової спрямованості та перекладати іншомовні інформаційні джерел.
- ПРН30. Дотримуватися норм спілкування у професійній взаємодії з колегами, керівництвом, споживачами, ефективно працювати у команді.

Очікувані результати навчання. У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен:

Знати:

- Предмет і об'єкт психології спілкування;
- Визначення спілкування, діяльності, суспільних відносин;
- Основні характеристики спілкування, форми і засоби спілкування;
- Особливості спілкування як соціальної потреби людини, класифікацію основних функцій спілкування;
- Поняття «міжособистісне спілкування», «рольове спілкування», «соціальна позиція», «соціальний статус», «соціальна роль», «імперативне спілкування».

Вміти:

- Вести ділове спілкування з колегами та партнерами
- Встановлювати контакт з пацієнтом, вести бесіду, збирати результати анамнезу;
- Розрізняти вербальні та невербальні знаки пацієнтів;

- Розрізняти ті причини захворювання, що можуть мати психологічну чи соціальну причину;
- Визначати індивідуально-психологічні відмінності особистості за їхніми проявами у діяльності та спілкуванні;
- Аналізувати перед конфліктні й конфліктні ситуації та сприяти їх розв'язанню.
- використовувати фахові знання у вирішенні практичних питань;
- самостійно працювати з навчальною і довідковою літературою;
- застосовувати знання з практичної психології при вивченні профільних дисциплін.

Володіти:

- Визначенням видів спілкування та його функцій;
- Поняттями особливостей вербальної та невербальної комунікації;
- Поняттями оптико-кінетичної, проксемічної, пара лінгвістичної та інших знакових систем. Поняттями мови міміки та жестів;

3. Зміст робочої програми

Тема 1. Психологія як наука

Предмет психології. Співвідношення наукової та житейської психології. Завдання і принципи психологічної науки. Місце психології в системі наук. Галузі психології. Школи, напрями та концепції у психології. Мозок і психіка.

Тема 2. Методи психології

Методи наукових досліджень. Спостереження як основний метод. Експеримент. Додаткові методи.

Тема 3. Спілкування як психологічна категорія

Соціально-психологічна специфіка спілкування. Особистість у контексті спілкування. Основні характеристики спілкування. Соціокультурні аспекти спілкування. Спілкування як передача інформації. Спілкування як взаємодія.

Тема 4. Процес спілкування та його складові

Спілкування як об'єкт міждисциплінарних досліджень. Сутність і природа спілкування. Взаємозв'язок понять «спілкування» та «діяльність». Предметно-практична діяльність як основа і передумова людського спілкування. Суспільні, міжособистісні стосунки і спілкування.

Зміст, види, рівні процесу спілкування. Функції спілкування. Трьохкомпонентна структура спілкування. Особливості функціонування комунікативного компоненту спілкування як обмін інформацією. Перцептивний компонент – сприйняття партнерами один одного. Інтерактивний компонент – організація взаємодії.

Тема 5. Спілкування та особистість

Особистість і спілкування. Основні потреби, мотиви і цілі спілкування. Комунікативні якості особистості. Методи дослідження спілкування, міжособистісних стосунків, комунікативних здібностей і навичок особистості.

Тема 6. Спілкування як обмін інформацією

Поняття мови і мовлення. Емотивна і когнітивна функції мовлення. Внутрішнє мовлення. Діалогічне та монологічне мовлення. Мовлення і взаєморозуміння. Види слухання. Слухання як активний процес. Причини викривлень інформації. Нереклексивне та рефлексивне слухання.

Особливості невербальної комунікації. Функції невербальних повідомлень. Основні канали невербальної комунікації. Характеристика структурних компонентів невербаліки: експресивно-виразні рухи (пози, жести, міміка, хода), візуальний контакт, акустичні засоби передачі невербальної інформації. Вплив просторового розміщення та часу у спілкуванні. Проблема інтерпретації невербальної поведінки.

Тема 7. Спілкування як сприйняття

Сприйняття і розуміння людини людиною як основа ефективності спілкування. Соціальна перцепція та її структура. Формування першого враження та особливості сприйняття під час постійного спілкування. Помилки сприйняття. «Ефекти» сприйняття: ореолу, новизни і первинності,

стереотипізації, проєкції, хибної розшифровки. Візуальна психодіагностика. Конституційні типології Е.Кречмера і У.Шелдона. Основи фізіогноміки.

Поведінка як джерело інформації. Феномен каузальної атрибуції. Імідж та самооцінка.

Тема 8. Взаємодія у процесі спілкування

Інтеракція у спілкуванні. Трансактний аналіз Е.Берна. Рольові стандарти та концепції. Ситуації та дії під час спілкування. Стили спілкування, їх використання. Маніпуляції. Типи маніпуляторів. Психологічні засоби впливу у процесі спілкування.

Асертивна поведінка, її концептуальні положення. Асертивні техніки: характеристика, доцільність та ефективність використання.

Тема 9. Порушення, бар'єри і труднощі спілкування

Порушення спілкування і комунікативні бар'єри. Залежність труднощів спілкування від віку людини. Сором'язливість як специфічна складність міжособистісного спілкування.

Самотність. Типи самотності, принципи та причини хронічного відчуття самотності. Аутистичність і відчуженість. Аномія. Комплексні труднощі в спілкуванні.

Акцентуації характеру і дефекти спілкування. Ригідність і тривожність як фактори дефектного спілкування.

Деструктивне спілкування. Агресивно-конфліктна взаємодія. Джерела агресивності. Закономірності агресивної поведінки.

Змістовий модуль 2. Психологія професійного спілкування

Тема 10. Ділове спілкування

Специфіка, структура і функції ділового спілкування. Види ділової комунікації. Ділова бесіда як основна форма ділового спілкування. Переговори як різновид ділового спілкування. Процес підготовки до переговорів: аналіз ситуації, можливостей, потреб партнерів. Створення

атмосфери і пошук спільного. Зосередженість на проблемі. Створення взаємовигідних варіантів. Етапи переговорного процесу.

Орієнтація в особистості ділового партнера. Роль емоцій під час ділового спілкування. Ділове спілкування керівника. Комунікативна взаємодія в трудових колективах.

Тема 11. Професійне спілкування

Комунікація у професійній діяльності. Мета, суб'єкт, об'єкт і структура професійного спілкування. Мовленнєві вміння і комунікативна компетентність фахівця.

Комунікативна атака як метод професійного контакту у спілкуванні. Емоції та їх контроль. Емоційна експресія і самовираження. Причини порушень емоційної експресії. Вербалізація емоційного стану. Способи вираження емоційних станів. Структура і зміст «Я-висловлювання». Аналіз впливу особистісних характеристик на процес професійного спілкування.

Тема 12. Конфлікти у спілкуванні: причини, шляхи запобігання і вирішення

Сутність та природа конфлікту. Структура та основні види конфлікту. Міжособистісні конфлікти. Особливості конфліктів у професійній діяльності фахівців фармації. Управління міжособистісним конфліктом. Методи запобігання конфлікту. Стратегія і стиль поведінки у конфліктній ситуації. Методи та прийоми творчого розв'язання конфліктів.

Техніки, стратегії та правила конструктивного спілкування. Етикет у діловому спілкуванні. Самоствердження і самоактуалізація в спілкуванні. Спонтанність і відкритість. Правила конструктивної критики.

Інформаційні моделі конфліктної ситуації. Конфлікт у взаємодії медиків і пацієнтів. Міжособистісні конфлікти у медичному колективі.

Тема 13. Етика та культура спілкування медичних працівників

Етика спілкування як прояв культури почуттів. Професійна мораль. Загальні етичні принципи і правила спілкування соціальних робітників. Гідність і толерантність як принципи культури професійного спілкування

соціального працівника. Терпіння, витривалість. Довіра і розуміння. Основні правила ввічливості. Гуманізація спілкування. Гуманістична і особистісна спрямованість соціального працівника.

Тема 14. Засоби комунікації

Вербальні засоби комунікації. Культура мови і мовлення. Невербальні засоби спілкування. Комп'ютерні засоби професійної-комунікації.

Тема 15. Спілкування у професійній діяльності фармацевтичних та медичних працівників

Психологічні аспекти спілкування фармацевта з пацієнтом. Психологічні аспекти спілкування медичного працівника з пацієнтом. Соціально-психологічний портрет фармацевчного та медичного фахівця. Особливості особистості пацієнта.

4. Структура навчальної дисципліни

Тема	Кількість годин					
	Всього	У тому числі				
		лекції	семінари	практичні	лабораторні	СРС
Тема 1. Психологія як наука	6,0	0	0	2,0	0	
Тема 2. Методи психології	6,0	0	0	2,0	0	
Тема 3. Спілкування як психологічна категорія	6,0	0	0	2,0	0	4,0
Тема 4. Процес спілкування та його складові	6,0	0	0	2,0	0	4,0
Тема 5. Спілкування та особистість	6,0	0	0	2,0	0	
Тема 6. Спілкування як обмін інформацією	6,0	0	0	2,0	0	4,0
Тема 7. Спілкування як сприйняття	6,0	0	0	2,0	0	4,0
Тема 8. Взаємодія у процесі спілкування	6,0	0	0	2,0	0	4,0
Тема 9. Порушення, бар'єри і труднощі спілкування	6,0	0	0	2,0	0	
Тема 10. Ділове спілкування	6,0	0	0	2,0	0	8,0
Тема 11. Професійне спілкування	6,0	0	0	2,0	0	8,0
Тема 12. Конфлікти у спілкуванні: причини, шляхи запобігання і вирішення	6,0	0	0	2,0	0	8,0

Тема 13. Етика та культура спілкування медичних працівників	6,0	0	0	2,0	0	8,0
Тема 14. Засоби комунікації	6,0	0	0	2,0	0	
Тема 15. Спілкування у професійній діяльності фармацевтичних та медичних працівників	6,0	0	0	2,0	0	8,0
Всього: годин:	90,0	0	0	30,0	0	60,0

5. Теми лекційних / семінарських / практичних / лабораторних занять

5.1. Теми лекційних занять

Не передбачено навчальним планом.

5.2. Тематичний план практичних занять

№ п.п	Тема практичних занять	Кількість годин
1	Тема 1. Психологія як наука Предмет психології. Співвідношення наукової та житейської психології. Завдання і принципи психологічної науки. Місце психології в системі наук. Галузі психології. Школи, напрями та концепції у психології. Мозок і психіка.	2
2	Тема 2. Методи психології Методи наукових досліджень. Спостереження як основний метод. Експеримент. Додаткові методи.	
3	Тема 3. Спілкування як психологічна категорія Соціально-психологічна специфіка спілкування. Особистість у контексті спілкування. Основні характеристики спілкування. Соціокультурні аспекти спілкування. Спілкування як передача інформації. Спілкування як взаємодія.	2
4	Тема 4. Процес спілкування та його складові Спілкування як об'єкт міждисциплінарних досліджень. Сутність і природа спілкування. Взаємозв'язок понять «спілкування» та «діяльність». Предметно-практична діяльність як основа і передумова людського спілкування. Суспільні, міжособистісні стосунки і спілкування. Зміст, види, рівні процесу спілкування. Функції спілкування. Трьохкомпонентна структура спілкування. Особливості функціонування комунікативного компоненту спілкування як обмін інформацією. Перцептивний компонент – сприйняття партнерами один одного. Інтерактивний компонент – організація взаємодії.	2
5	Тема 5. Спілкування та особистість Особистість і спілкування. Основні потреби, мотиви і цілі спілкування. Комунікативні якості особистості. Методи дослідження спілкування, міжособистісних стосунків, комунікативних здібностей і навичок особистості.	2
6	Тема 6. Спілкування як обмін інформацією Поняття мови і мовлення. Емотивна і когнітивна функції мовлення. Внутрішнє мовлення. Діалогічне та монологічне мовлення. Мовлення і	2

№ п.п	Тема практичних занять	Кількість годин
	взаєморозуміння. Види слухання. Слухання як активний процес. Причини викривлень інформації. Нереклексивне та рефлексивне слухання. Особливості невербальної комунікації. Функції невербальних повідомлень. Основні канали невербальної комунікації. Характеристика структурних компонентів невербаліки: експресивно-виразні рухи (пози, жести, міміка, хода), візуальний контакт, акустичні засоби передачі невербальної інформації. Вплив просторового розміщення та часу у спілкуванні. Проблема інтерпретації невербальної поведінки.	
7	Тема 7. Спілкування як сприйняття Сприйняття і розуміння людини людиною як основа ефективності спілкування. Соціальна перцепція та її структура. Формування першого враження та особливості сприйняття під час постійного спілкування. Помилки сприйняття. «Ефекти» сприйняття: ореолу, новизни і первинності, стереотипізації, проєкції, хибної розшифровки. Візуальна психодіагностика. Конституційні типології Е.Кречмера і У.Шелдона. Основи фізіогноміки. Поведінка як джерело інформації. Феномен каузальної атрибуції. Імідж та самооцінка.	2
8	Тема 8. Взаємодія у процесі спілкування Інтеракція у спілкуванні. Трансактний аналіз Е.Берна. Рольові стандарти та концепції. Ситуації та дії під час спілкування. Стили спілкування, їх використання. Маніпуляції. Типи маніпуляторів. Психологічні засоби впливу у процесі спілкування. Асертивна поведінка, її концептуальні положення. Асертивні техніки: характеристика, доцільність та ефективність використання.	2
9	Тема 9. Порушення, бар'єри і труднощі спілкування Порушення спілкування і комунікативні бар'єри. Залежність труднощів спілкування від віку людини. Сором'язливість як специфічна складність міжособистісного спілкування. Самотність. Типи самотності, принципи та причини хронічного відчуття самотності. Аутистичність і відчуженість. Аномія. Комплексні труднощі в спілкуванні. Акцентуації характеру і дефекти спілкування. Ригідність і тривожність як фактори дефектного спілкування. Деструктивне спілкування. Агресивно-конфліктна взаємодія. Джерела агресивності. Закономірності агресивної поведінки.	2
10	Тема 10. Ділове спілкування Специфіка, структура і функції ділового спілкування. Види ділової комунікації. Ділова бесіда як основна форма ділового спілкування. Переговори як різновид ділового спілкування. Процес підготовки до переговорів: аналіз ситуації, можливостей, потреб партнерів. Створення атмосфери і пошук спільного. Зосередженість на проблемі. Створення взаємовигідних варіантів. Етапи переговорного процесу. Орієнтація в особистості ділового партнера. Роль емоцій під час ділового спілкування. Ділове спілкування керівника. Комунікативна взаємодія в трудових колективах.	2
11	Тема 11. Професійне спілкування Комунікація у професійній діяльності. Мета, суб'єкт, об'єкт і структура професійного спілкування. Мовленнєві вміння і комунікативна компетентність фахівця.	2

№ п.п	Тема практичних занять	Кількість годин
	Комунікативна атака як метод професійного контакту у спілкуванні. Емоції та їх контроль. Емоційна експресія і самовираження. Причини порушень емоційної експресії. Вербалізація емоційного стану. Способи вираження емоційних станів. Структура і зміст «Я-висловлювання». Аналіз впливу особистісних характеристик на процес професійного спілкування.	
12	Тема 12. Конфлікти у спілкуванні: причини, шляхи запобігання і вирішення Сутність та природа конфлікту. Структура та основні види конфлікту. Міжособистісні конфлікти. Особливості конфліктів у професійній діяльності фахівців фармації. Управління міжособистісним конфліктом. Методи запобігання конфлікту. Стратегія і стиль поведінки у конфліктній ситуації. Методи та прийоми творчого розв'язання конфліктів. Техніки, стратегії та правила конструктивного спілкування. Етикет у діловому спілкуванні. Самоствердження і самоактуалізація в спілкуванні. Спонтанність і відкритість. Правила конструктивної критики. Інформаційні моделі конфліктної ситуації. Конфлікт у взаємодії медиків і пацієнтів. Міжособистісні конфлікти у медичному колективі.	2
13	Тема 13. Етика та культура спілкування медичних працівників Етика спілкування як прояв культури почуттів. Професійна мораль. Загальні етичні принципи і правила спілкування соціальних робітників. Гідність і толерантність як принципи культури професійного спілкування соціального працівника. Терпіння, витривалість. Довіра і розуміння. Основні правила ввічливості. Гуманізація спілкування. Гуманістична і особистісна спрямованість соціального працівника.	2
14	Тема 14. Засоби комунікації Вербальні засоби комунікації. Культура мови і мовлення. Невербальні засоби спілкування. Комп'ютерні засоби професійної-комунікації.	2
15	Тема 15. Спілкування у професійній діяльності фармацевтичних та медичних працівників Психологічні аспекти спілкування фармацевта з пацієнтом. Психологічні аспекти спілкування медичного працівника з пацієнтом. Соціально-психологічний портрет фармацевчного та медичного фахівця Особливості особистості пацієнта.	2
	Всього:	30

5.4. Теми лабораторних занять

Лабораторні заняття не передбачені.

6. Самостійна робота

№ п/п	Назва тем та зміст	Обсяг в год.
1	Процес спілкування та його складові Опрацювання навчальної літератури, складання розгорнутого плану відповідей на питання теми, розробка кейсів	4
2	Спілкування як обмін інформацією Опрацювання навчальної літератури, складання підготовка виступу-презентації, розробка кейсів	4
3	Спілкування як сприйняття Складання розгорнутого плану відповідей на питання теми, розробка кейсів	4

№ п/п	Назва тем та зміст	Обсяг в год.
4	Взаємодія у процесі спілкування Опрацювання навчальної літератури, складання підготовка виступу-презентації, розробка кейсів	4
5	Порушення, бар'єри і труднощі спілкування Опрацювання навчальної літератури, складання підготовка виступу-презентації, розробка кейсів	4
6	Ділове спілкування Опрацювання навчальної літератури, складання підготовка виступу-презентації, розробка ділової гри	8
7	Конфлікти у спілкуванні: причини, шляхи запобігання і вирішення Опрацювання навчальної літератури, складання підготовка виступу-презентації, розробка кейсів	8
8	Професійне спілкування фармацевтичних та медичних робітників Опрацювання навчальної літератури, складання підготовка виступу-презентації, розробка кейсів	8
9	Етика та культура спілкування фармацевтичних та медичних робітників Опрацювання навчальної літератури, складання підготовка виступу-презентації, розробка кейсів	8
10	Спілкування фармацевтичних та медичних робітників між собою та із пацієнтами у соціальних мережах Опрацювання навчальної літератури, складання підготовка виступу-презентації, розробка кейсів	8
	Всього :	60

7. Методи навчання

Практичні заняття: бесіда, вирішення ситуаційних задач

Самостійна робота: самостійна робота з підручником, електронними інформаційними ресурсами, самостійна робота з ситуаційними задачами і тестами

8. Методи контролю і критерії оцінювання результатів навчання

Поточний контроль: усне опитування, тестування, оцінювання виконання практичних навичок, розв'язання ситуаційних завдань, оцінювання активності на занятті.

Підсумковий контроль: диф. залік, тестування.

Оцінювання поточної навчальної діяльності на практичному занятті:

1. Оцінювання теоретичних знань з теми заняття:
  - методи: опитування, вирішення ситуаційної задачі
  - максимальна оцінка – 5, мінімальна оцінка – 3, незадовільна оцінка –
- 2.
2. Оцінка практичних навичок та маніпуляцій з теми заняття:
  - методи: оцінювання правильності виконання практичних навичок

- максимальна оцінка – 5, мінімальна оцінка – 3, незадовільна оцінка – 2.
- 3. Оцінювання практичної роботи з теми заняття:
  - методи: оцінювання правильності виконання практичних навичок
  - максимальна оцінка – 5, мінімальна оцінка – 3, незадовільна оцінка – 2.

Оцінка за одне практичне заняття є середньоарифметичною за всіма складовими і може мати лише цілу величину (5, 4, 3, 2), яка округлюється за методом статистики.

Критерії поточного оцінювання на практичному занятті

Оцінка	Критерії оцінювання
Відмінно «5»	систематично працював протягом семестру, показав під час екзамену різнобічні і глибокі знання програмного матеріалу, вміє успішно виконувати завдання, які передбачені програмою, засвоїв зміст основної та додаткової літератури, усвідомив взаємозв'язок окремих розділів дисципліни, їхнє значення для майбутньої професії, виявив творчі здібності у розумінні та використанні навчально-програмного матеріалу, проявив здатність до самостійного оновлення і поповнення знань; рівень компетентності – високий (творчий);
Добре «4»	виставляється студенту, який виявив повне знання навчально-програмного матеріалу, успішно виконує передбачені програмою завдання, засвоїв основну літературу, що рекомендована програмою, показав достатній рівень знань з дисципліни і здатний до їх самостійного оновлення та поновлення у ході подальшого навчання та професійної діяльності; рівень компетентності – достатній (конструктивно-варіативний);
Задовільно «3»	виставляється студенту, який виявив знання основного навчально-програмного матеріалу в обсязі, необхідному для подальшого навчання та наступної роботи за професією, справляється з виконанням завдань, передбачених програмою, допустив окремі помилки у відповідях на іспиті і при виконанні іспитових завдань, але володіє необхідними знаннями для подолання допущених помилок під керівництвом науково-педагогічного працівника; рівень компетентності – середній (репродуктивний);
Незадовільно «2»	виставляється студенту, який не виявив достатніх знань основного навчально-програмного матеріалу, допустив принципові помилки у виконанні передбачених програмою завдань, не може без допомоги викладача використати знання при подальшому навчанні, не спромігся оволодіти

	навичками самостійної роботи; рівень компетентності – низький (рецептивно-продуктивний).
--	--

Порядок оцінювання навчальної діяльності студента

Поточна успішність. Оцінювання успішності вивчення тем дисципліни виконується за традиційною 4-х бальною шкалою.

На практичному (лабораторному) занятті студенти повинні бути опитані не рідше одного разу за 2-3 практичних (лабораторних) заняття (не більш ніж 75 % студентів), а на семінарському – не рідше одного разу за 3-4 заняття (не більш ніж 50 % студентів). Наприкінці семестру (циклу) кількість оцінок у студентів в групі в середньому повинна бути однаковою.

В кінці кожного заняття викладач повинен оголосити студентам їх оцінки, внести відповідний запис до Журналу обліку відвідування та успішності студентів та Відомості обліку успішності і відвідування занять студентами.

Наприкінці вивчення дисципліни розраховується поточна успішність – середній поточний бал (середнє арифметичне всіх поточних оцінок за традиційною шкалою, округлене до двох знаків після коми).

На останньому практичному занятті викладач зобов'язаний надати інформацію студентам щодо результатів їх поточної академічної успішності та академічну заборгованість (якщо така є), а також при виконанні навчальної програми з дисципліни заповнити залікову книжку студента.

Для підвищення середнього балу з дисципліни поточні оцінки «3» або «4» не перескладаються.

Диференційний залік виставляється на останньому занятті з дисципліни за результатами підсумкової співбесіди при обов'язковому виконанні студентом всіх видів робіт, передбачених робочим навчальним планом і оцінених за поточну навчальну діяльність в середньому не нижче 3,00. Оцінка, отримана за відповідь на диференційному заліку, та бал середньої поточної успішності протягом вивчення дисципліни використовуються для розрахунку середнього арифметичного, що складає загальну оцінку з дисципліни.

В залікову книжку студента викладачем вноситься оцінка з дисципліни за традиційною та 200-бальною шкалами.

9. Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти

Оцінка за дисципліну складається на 50,0% з оцінки за поточну успішність та на 50,0% з оцінки за диф залік.

Середній бал за дисципліну переводиться у національну оцінку та конвертується у бали за багатобальною шкалою.

Конвертація традиційної оцінки за дисципліну у 200-бальну здійснюється інформаційно-обчислювальним центром університеті програмою «Контингент».

Таблиця конвертації традиційної оцінки у багатобальну:

національна оцінка	бали
«5»	185-200
«4»	151-184
«3»	120-150

Бали з дисципліни незалежно конвертуються як у шкалу ECTS, так і у чотирибальну шкалу. Бали шкали ECTS у чотирибальну шкалу не конвертуються і навпаки. Подальші рахунки здійснює інформаційно-обчислювальний центр університету.

Конвертація традиційної оцінки з дисципліни та суми балів за шкалою ECTS

Оцінка ECTS	Статистичний показник
«А»	найкращі 10 % студентів
«В»	наступні 25 % студентів
«С»	наступні 30 % студентів
«D»	наступні 25 % студентів
«Е»	останні 10 % студентів

Оцінку за шкалою ECTS виставляє навчальний підрозділ ОНМедУ або деканат після ранжування оцінок з дисципліни серед студентів які навчаються на одному курсі і за однією спеціальністю. Ранжування студентів – громадян іноземних держав рекомендовано за рішенням Вченої ради проводити в одному масиві.

10. Методичне забезпечення:

- Робоча програма навчальної дисципліни
- Силабус навчальної дисципліни
- Методичні розробки для викладачів з практичних занять №1-№15(додаються).
- Методичні рекомендації для студентів з самостійної позааудиторної роботи №1 - №10 (додаються).
- Мультимедійні презентації
-

Перелік дидактичних засобів навчання

№ п/ п	Перелік технічних та дидактичних засобів навчання (ДЗХ), навчального обладнання	Примітки
1.	Мультимедійний проектор	

11. Перелік питань до заліку

1. Наведіть відомі Вам визначення поняття спілкування. Розведіть поняття спілкування і комунікація.
2. Яке значення для поглиблення знань про спілкування мала дискусія з приводу співвідношення понять діяльність і спілкування? Наведіть аргументи різних поглядів на це співвідношення.
3. Назвіть і розкрийте основні принципи теорії спілкування Б.Ф. Ломова.
4. Яке значення має поняття сукупний суб'єкт для аналізу спілкування?
5. Чим відрізняється соціально-психологічний аспект дослідження спілкування від загально-психологічного?
6. Як співвідносяться поняття спілкування і суспільні відносини? Які точки зору Вам відомі з цього приводу?
7. Чому, визначаючи структуру спілкування, необхідно виділяти аспект, в якому вона розглядається? Наведіть приклади відомих Вам класифікацій структури спілкування.
8. Дайте характеристику міжособистісному спілкуванню.
9. Яке значення для людини має рольове спілкування?
10. Як Ви розумієте зв'язок соціальної позиції і соціальної ролі в спілкуванні? Чи впливає цей зв'язок на зміст спілкування?
11. Яку роль в життєдіяльності людей відіграє ритуальне спілкування? Наведіть приклади.
12. Що таке монологічне спілкування, імператив і маніпуляція? Наведіть приклади, де маніпуляція є необхідною складовою життєдіяльності людини.

13. В чому полягають особливості діалогічного спілкування? Розкрийте його творчу функцію.
14. Покажіть роль комунікативно-зв'язуючої функції спілкування в процесі антропосоціогенезу.
15. Наведіть приклади, в яких розкривається людинотворча функція спілкування.
16. Розкрийте етапи формування потреби в спілкуванні в процесі онтогенезу. Чому без спілкування з дорослим не може відбуватись соціалізація особистості?
17. Покажіть значення для теорії спілкування експерименту зі сліпоглухоніми дітьми Загорської школи-інтернату.
18. Розкрийте зміст феномену психологічне непідтвердження.
19. Що таке афіліація? Покажіть значення цього явища для людини. Покажіть зв'язок афіліації з соціальною підтримкою.
20. В чому полягає буферний ефект соціальної підтримки?
21. Покажіть, як співвідносяться поняття самотність, емоційна ізоляція і соціальна ізоляція.
22. Дайте визначення поняттю соціальна перцепція. Розкрийте його зміст, покажіть багатофункціональність цього процесу.
23. Який зміст Ви вкладаєте у вислів, що об'єкт соціальної перцепції є автором повідомлення, яке інтерпретується спостерігачем?
24. Розшифруйте вислів: перцептивні гачки є соціальним шифром об'єкта соціальної перцепції.
25. Що таке фізіогноміка? Назвіть видатних вчених, які причетні до такого роду знань. Яке місце посідає фізіогноміка в теорії соціальної перцепції?
26. Чому, на вашу думку, розвиток знань з фізіогноміки, френології, хіромантії, графології, астрології загальмувався? Яке значення ці сфери знань мають для розвитку психології індивідуальних відмінностей?

27. Назвіть найбільш відомі Вам теорії типологій особистості. Покажіть їх зв'язок з дослідженнями зовнішніх ознак особистості.
28. Що таке візуальна психодіагностика? Покажіть її практичне значення. Чи використовуєте Ви в своїй практиці яку-небудь із технік візуальної психодіагностики?
29. В зв'язку з чим виникає і в чому полягає проблема точності міжособистісної перцепції? Чи можна розвинути перцептивні здібності за допомогою тренінгу?
30. Дайте визначення суб'єкту перцептивного процесу. Які його особливості впливають на адекватність сприйняття?
31. Покажіть, як рівень культури суб'єкта впливає на його перцептивні здібності.
32. Розкрийте значення вікових і статевих особливостей особистості суб'єкта перцепції, які впливають на адекватність його сприйняття.
33. Покажіть особливості процесу соціальної перцепції в ситуації рольової взаємодії.
34. Які ефекти сприйняття виникають в ситуації першого враження про людину?
35. Розкрийте сутність ефекту ореолу і покажіть фактори, що впливають на цей ефект.
36. Дайте характеристику стереотипізації як ефекту міжособистісного сприйняття.
37. Що таке стереотип очікування? Покажіть позитивні і негативні його сторони в ситуації педагогічного процесу.
38. Дайте характеристику процесу соціальної перцепції в ситуації діалогічної взаємодії.
39. Які Ви знаєте значення поняття ідентифікація? Що означає зрозуміти людину?

40. Визначте роль соціальної рефлексії у соціальній перцепції. Покажіть відмінності загально-психологічного поняття рефлексія і його соціально- психологічного тлумачення як соціальної рефлексії.

41. Що таке каузальна атрибуція? Розкрийте зміст цього феномену. Які Ви знаєте способи каузальної атрибуції?

42. В чому полягає фундаментальна помилка каузальної атрибуції? Визначте умови, що спричиняють фундаментальну помилку каузальної атрибуції.

43. Покажіть, як досліджується в теоріях атрибуції проблема спостерігач- учасник.

44. Яке значення у висловлюваннях лікаря має інтонація його голосу? Які емоції повинен виявляти лікар при бесіді з хворим? Чи знаєте ви, які інколи застосовують лікарі невірні медичні висловлювання?

45. Що таке ятрогенні захворювання? Які причини їх виникнення?

46. Які ви можете назвати методики встановлення психологічного контакту між лікарем та хворим?

47. Якими техніками активного слухання повинен володіти лікар при спілкуванні з хворим?

48. Охарактеризуйте як саме складається перше враження хворого при зустрічі з лікарем? Які повинен лікар застосовувати техніки переконання при спілкуванні лікаря з хворим?

49. Комп'ютерні засоби професійної-комунікації.

50. Методи розвитку комунікативних здібностей лікаря.

51. Професійне спілкування фахівців медицини.

52. Конфлікти та стреси у професійному спілкуванні.

53. Сутність, джерела, причини, функції і класифікація конфліктів.

54. Основні суперечності і конфлікти в професійній діяльності.

55. Структура, сфера, динаміка конфлікту.

56. Конфлікт у взаємодії лікарів і пацієнтів.

57. Міжособистісні конфлікти у медичному колективі.

58. Психологічні аспекти спілкування медика з пацієнтом.
59. Чи знаєте ви шляхи виходу лікаря з конфліктної ситуації, яка може виникнути між ним і хворим?
60. Соціально-психологічний портрет медика.
61. Опишіть загальну структуру бесіди лікаря та хворого.
62. Поясніть у чому полягає пізнавальний аспект бесіди.
В чому проявляється емоційний аспект бесіди?
Назвіть основні форми психологічної взаємодії між лікарем та хворим.

12. Рекомендована література

Основна:

1. Кайдалова Л. Г., Пляка Л. В. Психологія спілкування: навчальний посібник. : НФаУ, 2011. – 132 с.
2. Тертична Н. А. Вікова психологія: навчальний посібник / Н.А.Тертична / К.: Книга-плюс. 2018. – 357 с.
3. Тертична Н. А. Практикум з вікової психології / Н.А.Тертична – К.: Книга-плюс, 2018. – 119 с.

Додаткова:

1. Абрамович С. Д., Чікарькова М. Ю. Мовленнєва комунікація: Підручник. – К. : Центр навчальної літератури. – 2004.
2. Вербальні засоби спілкування та мовленнєвий етикет // Чмут Т., Чайка Г. Етика ділового спілкування. – К., 2002. – С. 107-117.
3. Скібська Л. І. Конфліктологія: навчальний посібник / Л. І. Скібська. / К.: Центр навчальної літератури, 2007. – 384 с.
4. Філоненко М. Психологія спілкування. Навчальний посібник / К. : Центр учбової літератури, 2008. – 224 с.

5. Шевчук С. В. Ділове мовлення для державних службовців : навч. посібник / С. В. Шевчук. – Київ : Арій, 2008.

13. Електронні інформаційні ресурси

1. <https://pidruchniki.com/>
2. <https://stud.com.ua/>
3. Офіційний сайт наукової бібліотеки ОНМедУ:
<https://onmedu.edu.ua/biblioteka/>
4. Сторінка методичної роботи кафедри на сайті ОНМедУ:
<https://info.odmu.edu.ua/chair/pharmacognosy/files>